

Kryteria wymagań na poszczególne oceny. Klasa 6

Temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca	Podstawa programowa
DZIAŁ I. EUROPA I ŚWIAT W XVI WIEKU						
1. Wielkie odkrycia geograficzne Zagadnienia 1. Przyczyny odkryć geograficznych. 2. Podróże Krzysztofa Kolumba, Vasco da Gamy, Ferdynanda Magellana.	<ul style="list-style-type: none"> zna datę: 1492; zna sylwetki i dokonania Krzysztofa Kolumba, Vasco da Gamy i Ferdynanda Magellana; wskazuje na mapie trasy podróży K. Kolumba, V. da Gamy, F. Magellana 	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie: jedwabny szlak; wyjaśnia pochodzenie terminu <i>Indianie</i>; zna znaczenie wyprawy Ferdynanda Magellana 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia przyczyny odkryć geograficznych 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie znaczenie wprowadzenia nowego typu statków dla odkryć geograficznych 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje sposoby podróżowania na przestrzeni wieków, dostrzega znaczenie zmian 	VIII. 1) 2)
2. Konsekwencje wielkich odkryć geograficznych	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcia: konkwistador, 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia skutki gospodarcze, 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o dokonaniach 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie zmiany, które zaszły 	<ul style="list-style-type: none"> omawia znaczenie zmian 	VIII. 1) 2)

<p>Zagadnienia</p> <p>1. Plemiona zamieszkujące Amerykę w okresie prekolumbijskim.</p> <p>2. Podboje konkwistadorów.</p> <p>3. Skutki odkryć geograficznych dla Europy i Nowego Świata.</p>	<p>Nowy Świat, kolonia;</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia państwa, które były najważniejszymi kolonizatorami; wskazuje na mapie tereny odkryte w XV i XVI wieku 	<p>społeczne i polityczne odkryć geograficznych;</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia rośliny przywiezione do Europy przez odkrywców 	<p>Inków i Azteków</p>	<p>w Europie i Nowym Świecie w wyniku odkryć geograficznych</p>	<p>wprowadzonych przez odkrywców na podbitych terenach, wskazuje ich pozytywy i negatywy</p>	
<p>3. Kultura odrodzenia we Włoszech</p> <p>Zagadnienia</p> <p>1. Narodziny nowych idei we Włoszech.</p> <p>2. Cechy renesansu.</p> <p>3. Mistrzowie odrodzenia.</p>	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcia: renesans, odrodzenie, człowiek renesansu; wymienia najwybitniejszych twórców włoskiego renesansu; wskazuje na mapie Włochy 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie termin humanizm; wymienia najważniejsze dzieła Michała Anioła, Leonarda da Vinci i Rafaela 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przyczyny narodzin renesansu we Włoszech 	<ul style="list-style-type: none"> na wybranym przykładzie omawia cechy sztuki renesansowej 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje sztukę renesansu i średniowiecza; wskazuje podobieństwa między sztuką renesansu i starożytności 	IX. 1)
<p>4. Humanizm w Europie i</p>	<ul style="list-style-type: none"> wie, kto i kiedy 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje sylwetki 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje 	IX. 1)

<p>przewrót kopernikański</p> <p>Zagadnienia</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Upowszechnienie druku. 2. Przewrót kopernikański. 3. Erazm z Rotterdamu i jego poglądy. 	<p>udoskonalił wynalazek druku (ruchoma czcionka drukarska);</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia najważniejszych humanistów XVI-wiecznej Europy 	<p>Mikołaja Kopernika i Erazma z Rotterdamu</p>	<p>znaczenie upowszechnienia druku dla rozwoju kultury;</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia odkrycie Mikołaja Kopernika 	<p>przełomowe znaczenie odkrycia Mikołaja Kopernika</p>	<p>zmiany, które zaszły w XV i XVI wieku, i dostrzega ich wpływ na życie ludzi</p>	
<p>5.Reformacja</p> <p>Zagadnienia</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Przyczyny reformacji. 2. Sytuacja Kościoła katolickiego w Niemczech. 3. Wystąpienie Marcina Lutra. 4. Jan Kalwin i jego poglądy. 5. Wojny religijne. 6. Powstanie anglikanizmu. 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi wskazać datę początku reformacji; • zna dokonania Marcina Lutra; • rozumie pojęcia: reformacja, anglikanizm, protestantyzm, luteranizm, kalwinizm; • wskazuje na mapie państwa, w których doszło do 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, kiedy doszło do: powstania anglikanizmu, podpisania pokoju w Augsburgu, nocy św. Bartłomieja; • zna dokonania Jana Kalwina i działania Henryka VIII związane z reformacją; • rozumie pojęcie tolerancji religijnej 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyczyny reformacji; • przedstawia skutki reformacji; • opisuje wojny religijne oraz ich skutki 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega i wymienia różnice pomiędzy katolicyzmem i protestantyzmem; • dostrzega różnorodność przyczyn reformacji i różny jej przebieg w zależności od państwa 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje przyczyny wojen religijnych; • wskazuje zmiany, które zaszły w Europie w związku z reformacją 	<p>IX. 2)</p>

	reformacji					
6. Reforma katolicka Zagadnienia 1. Sobór w Trydencie i jego postanowienia. 2. Działalność inkwizycji. 3. Jezuici i ich działanie. 4. Skutki dwóch reform chrześcijaństwa.	<ul style="list-style-type: none"> • wie, kiedy i gdzie odbył się sobór reformujący Kościół; • rozumie pojęcia: sobór, jezuici, kontrreformacja, reforma katolicka 	<ul style="list-style-type: none"> • zna najważniejsze postanowienia soboru trydenckiego; • przedstawia działalność sądów kościelnych i jezuitów 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia zmiany, które nastąpiły w Kościele katolickim po soborze 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie skutki dwóch reform chrześcijaństwa; • omawia wpływ reform na zmiany w funkcjonowaniu Kościoła 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje sytuację w Kościele katolickim przed soborem i po jego reformach 	IX. 3)
Lekcja powtórzeniowa. Europa i świat w XVI wieku Zagadnienia 1. Wielkie odkrycia geograficzne i ich konsekwencje. 2. Humanizm i przewrót kopernikański; renesans i jego twórcy. 3. Reformacja i reforma	<ul style="list-style-type: none"> • omawia najważniejsze wydarzenia XVI wieku 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia dzieła renesansu, zna najważniejszych twórców tego okresu; • wyjaśnia pojęcia: renesans, humanizm, odkrycia geograficzne, kolonie, reformacja, reforma trydencka, kontrreformacja 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia przyczyny i skutki: reformacji, reformy katolickiej, odkryć geograficznych 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie i uzasadnia przełomowy charakter: udoskonalenia druku, ustaleń Mikołaja Kopernika, odkrycia Ameryki, wystąpienia Marcina Lutra 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje początek nowożytności z poprzednimi epokami, omawia zmiany, które zaszły w XVI wieku; • dostrzega wpływ starożytności na sztukę 	VIII. 1) 2) IX. 1) 2) 3)

katolicka.					i postrzeganie świata w renesansie	
Sprawdzian 1. Europa świat w XVI wieku						
DZIAŁ II. POLSKA W XVI WIEKU						
7. Polska i Litwa pod rządami ostatnich Jagiellonów Zagadnienia 1. Wojny Polski z państwem moskiewskim. 2. Likwidacja państwa zakonnego i powstanie Prus Książęcych. 3. Włączenie Mazowsza do Korony. 4. Powstanie floty bałtyckiej.	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie ziemie, którymi władali Jagiellonowie; wymienia ostatnich władców z dynastii Jagiellonów; rozumie określenie: hołd pruski; zna datę hołdu pruskiego 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje początek wojny z państwem moskiewskim; wyjaśnia okoliczności powstania floty na Bałtyku 	<ul style="list-style-type: none"> wie, w jaki sposób doszło do likwidacji państwa zakonnego; zna postanowienia traktatu pokojowego zawartego w Krakowie w 1525 roku 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia i rozumie przyczyny wojen z państwem moskiewskim 	<ul style="list-style-type: none"> omawia położenie międzynarodowe Polski za ostatnich Jagiellonów 	IX. 4) 5)
8. Kształtowanie się demokracji szlacheckiej	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcia: nihil novi, 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o powstaniu 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie zasadę jedności 	<ul style="list-style-type: none"> potrafi wskazać konsekwencje 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje demokrację 	IX. 4)

<p>Zagadnienia</p> <p>1. Konstytucja nihil novi i jej znaczenie.</p> <p>2. Funkcjonowanie sejmu.</p> <p>3. Szlachta i jej państwo.</p>	<p>demokracja szlachecka, sejm walny, izba poselska, izba senatorska, magnat, pospolite ruszenie;</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa wiek, w którym ukształtował się sejm 	<p>demokracji szlacheckiej;</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiada o funkcjonowaniu sejmu; • wskazuje, czym szlachta różniła się od innych stanów 	<p>w pracy sejmu;</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia znaczenie szlachty w państwie 	<p>demokracji szlacheckiej;</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje przyczyny przewagi politycznej szlachty w Polsce 	<p>szlachecką z innymi formami sprawowania władzy</p>	
<p>9. Powstanie Rzeczypospolitej Obojga Narodów</p> <p>Zagadnienia</p> <p>1. Przyczyny zawarcia unii.</p> <p>2. Unia lubelska i jej postanowienia.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcia: unia realna, Rzeczpospolita Obojga Narodów; • wie, kiedy doszło do zawarcia unii realnej; • wiąże postać Zygmunta Augusta z unią w Lublinie; • wskazuje 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia postanowienia unii lubelskiej 	<ul style="list-style-type: none"> • zna przyczyny zawarcia unii polsko-litewskiej; • wymienia i rozumie skutki unii 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie różne oceny unii ze strony Polaków i Litwinów 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje charakter unii realnej i unii personalnej; • ocenia zawarcie unii z perspektywy polityki zagranicznej i wewnętrznej 	IX. 8)

	na mapie Rzeczpospolitą Obojga Narodów					
10. Rzeczpospolita monarchią elekcyjną Zagadnienia 1. Zasady wolnej elekcji. 2. Wybór Henryka Walezego na króla Polski. 3. Stefan Batory drugim królem elekcyjnym.	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcia: wolna elekcja, sejm elekcyjny, artykuły henrykowskie, pacta conventa, Akademia Wileńska; wymienia dwóch pierwszych władców elekcyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia zasady wolnej elekcji; wie, gdzie odbywały się wolne elekcje; omawia rządy dwóch pierwszych władców elekcyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie znaczenie artykułów henrykowskich i pacta conventa dla ograniczenia władzy królewskiej; rozumie znaczenie propagandy w czasie wolnej elekcji 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega wady i zalety elekcyjnego oboru władcy 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje monarchię elekcyjną z monarchią dziedziczną 	X. 2) 3)
11. Gospodarka Rzeczypospolitej w XVI wieku Zagadnienia 1. Handlowe związki	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcia: pańszczyzna, folwark, „spichlerz Europy”; wie, jaką monetę biła 	<ul style="list-style-type: none"> wie, dlaczego w Rzeczypospolitej rozwinęła się produkcja zboża i handel tym towarem; 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje znaczenie Gdańska dla polskiej gospodarki 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie i uzasadnia wpływ handlu zbożem na położenie chłopów i wzrost roli gospodarczej 	<ul style="list-style-type: none"> potrafi uzasadnić znaczącą rolę szlachty w gospodarce polskiej 	IX. 6)

Rzeczypospolitej z Europą Zachodnią. 2. Folwarki szlacheckie i pańszczyzna. 3. Polskie monety.	Rzeczpospolita w XVI wieku; • pokazuje na mapie Gdańsk	• wie, co Rzeczpospolita eksportowała i importowała		szlachty		
12. Rzeczpospolita wielu narodów i religii Zagadnienia 1. Narody i religie Rzeczypospolitej Obojga Narodów. 2. Tolerancja religijna w Rzeczypospolitej. 3. Lwów – miasto wielu religii.	• wymienia narody zamieszkujące Rzeczpospolitą; • wskazuje na mapie tereny zamieszkałe przez Polaków, Litwinów, Rusinów, Niemców; • wymienia religie i wyznania XVI-wiecznej Rzeczypospolitej	• na przykładzie Lwowa omawia koegzystencję różnych narodów; • rozumie pojęcie: konfederacja warszawska, zna datę podpisania tego dokumentu	• wie, dlaczego w Rzeczypospolitej mieszkało wiele mniejszości narodowych; • omawia przyczyny i skutki tolerancji religijnej	• omawia znaczenie konfederacji warszawskiej dla tolerancji religijnej	• porównuje sytuację protestantów w Rzeczypospolitej i Europie	X. 1)
13. „Złoty wiek” kultury polskiej	• wie, kim byli i z czego zasłynęli Mikołaj Rej, Jan	• wskazuje przykłady zmian zachodzących w	• omawia wpływ podróży, powstawania	• rozumie i uzasadnia, dlaczego	• porównuje renesans w Polsce	IX. 7)

<p>Zagadnienia</p> <p>1. Język polski w piśmie.</p> <p>2. Polscy twórcy renesansowi.</p> <p>3. Zamość – renesansowe miasto idealne.</p>	<p>Kochanowski, Andrzej Frycz Modrzewski;</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia renesansowy charakter Zamościa; • rozumie pojęcie „złoty wiek kultury polskiej” 	<p>Polsce w okresie renesansu: rozwój polszczyzny i alfabetu polskiego, powstawanie budowli renesansowych, szerzenie idei humanizmu i renesansu na uniwersytetach</p>	<p>uniwersytetów i upowszechnienia druku na zmiany w polskiej kulturze;</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje cechy renesansu na przykładzie ratusza w Zamościu, Wawelu 	<p>w odniesieniu do Zamościa używa się określenia „miasto idealne”</p>	<p>i Europie</p>	
<p>Lekcja powtórzeniowa.</p> <p>Polska w XVI wieku</p> <p>Zagadnienia</p> <p>1. Polska pod rządami ostatnich Jagiellonów.</p> <p>2. Szlachta przejmuje rządy w Polsce.</p> <p>3. Powstanie Rzeczypospolitej Obojga Narodów.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • omawia sytuację gospodarczą Polski w XVI wieku; • wymienia narody, religie i wyznania Rzeczypospolitej Obojga Narodów 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje rządy dwóch ostatnich Jagiellonów; • opisuje mechanizmy wolnej elekcji 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie przyczyny i skutki unii lubelskiej; • wskazuje przyczyny nazywania XVI stulecia „złotym wiekiem” kultury polskiej 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia rozwój gospodarczy Polski i tolerancję religijną 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje cechy Polski w XVI wieku i analizuje zachodzące w niej przemiany 	<p>IX. 4) 5) 6) 7) 8) X. 1) 2) 3)</p>

4. Pierwsze wolne elekcje. 5. Kultura, gospodarka, religie w Rzeczypospolitej Obojga Narodów.						
Sprawdzian 2. Polska w XVI wieku						
DZIAŁ III. EUROPA I POLSKA W XVII WIEKU						
14. Monarchia absolutna we Francji Zagadnienia 1. Narodziny absolutyzmu. 2. Ludwik XIV i jego rządy. 3. Francja staje się mocarstwem. 4. Wersal – siedziba Króla Słońce.	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcia: Król Słońce, monarchia absolutna, Wersal, etykieta; wie, kiedy panował Ludwik XIV 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia słowa „Państwo to ja”; opowiada o drodze Francji do pozycji mocarstwa 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia cechy monarchii absolutnej 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie i uzasadnia rolę Ludwika XIV w tworzeniu potęgi Francji; wyjaśnia, dzięki czemu Francja stała się potęgą w Europie 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje demokrację szlachecką z monarchią absolutną 	XII. 1)
15. Anglia na drodze ku monarchii parlamentarnej Zagadnienia 1. Konflikt króla z Parlamentem.	<ul style="list-style-type: none"> wie, kiedy doszło do rewolucji w Anglii; rozumie pojęcia: purytanie, 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje zmiany zachodzące w Anglii, gdy była republiką; rozumie zasadę 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie, dlaczego doszło do konfliktu króla z Parlamentem, wskazuje skutki tego sporu 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o powstaniu Wielkiej Brytanii; charakteryzuje ustrój Wielkiej 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje sposób sprawowania rządów w Wielkiej Brytanii XVII 	XII. 1)

<p>2. Wojna domowa. 3. Anglia republiką. 4. Wspaniała Rewolucja. 5. Powstanie Wielkiej Brytanii i jej ustrój.</p>	<p>Wspaniała Rewolucja, <i>Deklaracja praw</i>; • zna postać Olivera Cromwella; • wie, kiedy doszło do: konfliktu króla z Parlamentem, Wspaniałej Rewolucji, unii Anglii i Szkocji</p>	<p>„król panuje, ale nie rządzi”</p>		<p>Brytanii</p>	<p>wieku i demokrację szlachecką</p>	
<p>16. Początki panowania Wazów i wojny z Rosją Zagadnienia 1. Objęcie polskiego tronu przez Zygmunta III Wazę. 2. Dymitr Samozwaniec i interwencja polska w Rosji. 3. Zajęcie Kremla przez Polaków.</p>	<p>• zna postacie: Zygmunta III Wazy, Władysława IV Wazy, Dymitra Samozwańca; • wskazuje na mapie państwo, z którym Polska zawarła unię personalną z chwilą</p>	<p>• wie, jak zakończyła się unia personalna Polski i Szwecji; • zna okoliczności objęcia tronu Rzeczypospolitej przez dynastię Wazów; • wskazuje na mapie</p>	<p>• wyjaśnia przyczyny i skutki interwencji polskiej w Rosji</p>	<p>• dostrzega i omawia konsekwencje unii ze Szwecją, porównuje ją z unią lubelską</p>	<p>• analizuje pozycję międzynarodową Rzeczypospolitej za rządów Zygmunta III Wazy</p>	<p>XI. 1) 4)</p>

<p>4. Pokój w Polanowie.</p>	<p>powołania na tron Zygmunta III Wazy;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozumie pojęcia: samodzierżawie, wielka smuta, dymitriada, Kreml, husaria; • zna daty: 1610, 1612, 1634 	<p>zmiany granicy po pokoju polanowskim</p>				
<p>17. Powstanie kozackie</p> <p>Zagadnienia</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kolonizacja Ukrainy. 2. Kozacy i ich życie. 3. Przyczyny wybuchu powstania kozackiego. 4. Powstanie Chmielnickiego. 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie pojęcia: Kozacy, rejestr kozacki, ugoda w Perejasławiu; • zna postać Bohdana Chmielnickiego 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia przebieg powstania kozackiego; • wskazuje na mapie bitwy, które stoczono podczas powstania 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje przyczyny wybuchu powstania kozackiego 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie znaczenie ugody w Perejasławiu; • zna skutki rozejmu w Andruszowie 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje przyczyny sukcesu powstania; • wskazuje przyczyny i skutki zbliżenia się Kozaków i Rosji 	<p>XI. 2) 4)</p>
<p>18. Wojny Rzeczypospolitej ze Szwecją</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zna postacie: Jana Kazimierza, 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje przebieg wojen polsko- 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje przyczyny 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia znaczenie pokoju 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie dążenie do 	<p>XI. 1) 3) 4)</p>

<p>Zagadnienia</p> <ol style="list-style-type: none"> Przyczyny wojen polsko-szwedzkich. „Potop”. Walka ze Szwedami. Pokój w Oliwie. 	<p>Augustyna Kordeckiego, Stefana Czarnieckiego;</p> <ul style="list-style-type: none"> zna pojęcia: potop, hetman; wie, co wydarzyło się w 1655 i w 1660 roku 	<p>szwedzkich;</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia postanowienia pokoju w Oliwie 	<p>konfliktu między Polską a Szwecją;</p> <ul style="list-style-type: none"> rozumie znaczenie udanej obrony Jasnej Góry 	<p>w Oliwie dla stosunków polsko-szwedzkich</p>	<p>opanowania Bałtyku przez państwa nad nim leżące</p>	
<p>19. Kryzys Rzeczypospolitej w połowie XVII wieku</p> <p>Zagadnienia</p> <ol style="list-style-type: none"> Kryzys gospodarczy. Kryzys polityczny. Liberum veto i jego skutki. „Złota wolność” i jej skutki. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcia: liberum veto, „złota wolność”, rokosz, królewicza 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia skutki gospodarcze i polityczne wojen w XVII wieku 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie i omawia demograficzne skutki wojen XVII-wiecznych 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie znaczenie upadku gospodarczego Rzeczypospolitej dla funkcjonowania państwa 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie wpływ „złotej wolności” na sytuację polityczną w Rzeczypospolitej w XVII wieku 	XI. 5)
<p>20. Wojny Rzeczypospolitej z Turcją</p> <p>Zagadnienia</p>	<ul style="list-style-type: none"> zna sylwetkę i dokonania Jana III Sobieskiego; wie, kiedy miały 	<ul style="list-style-type: none"> omawia przebieg wojen polsko-tureckich 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje przyczyny wojen polsko-tureckich; rozumie 	<ul style="list-style-type: none"> omawia znaczenie traktatu w Buczaczu, rozumie, dlaczego 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego Jana III Sobieskiego nazywano 	XI. 1) 4)

<p>1. Przyczyny wojen polsko-tureckich. 2. Traktat w Buczaczu. 3. Bitwa pod Chocimiem. 4. Bitwa pod Wiedniem.</p>	<p>miejsce bitwy pod Chocimiem i pod Wiedniem oraz jaki był ich rezultat;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozumie pojęcia: haracz, odsiecz wiedeńska; • wskazuje na mapie miejsca bitew z Turkami 		<p>znaczenie bitwy pod Wiedniem</p>	<p>nazywano go haniebnym;</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia okoliczności, w których Polacy ruszyli na odsiecz Wiedniowi; • rozumie znaczenie odsieczy dla pozycji Polski w Europie 	<p>„Lwem Lechistanu”</p>	
<p>21. Barok i kultura XVII wieku w Europie i Rzeczypospolitej</p> <p>Zagadnienia</p> <p>1. Cechy baroku w sztuce. 2. Kościół i władcy – mecenasi barokowej sztuki. 3. Architektura baroku. 4. Sarmatyzm. 5. Początki nietolerancji</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje przykłady sztuki barokowej w architekturze, malarstwie i rzeźbie; • wyjaśnia pojęcia: barok, sarmatyzm, wie, jakiego dotyczyły okresu; • opowiada o stylu 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia cechy sztuki barokowej 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie znaczenie sztuki baroku dla Kościoła katolickiego; • omawia początki nietolerancji religijnej w Polsce, wskazuje jej 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje różnice między kulturą baroku w Europie i w Rzeczypospolitej 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie przyczyny różnic pomiędzy kulturą baroku w Europie i w Rzeczypospolitej 	<p>XI. 6)</p>

religijnej.	życia szlachty w okresie baroku		przyczyny			
<p>Lekcja powtórzeniowa.</p> <p>Europa i Polska w XVII wieku</p> <p>Zagadnienia</p> <p>1. Monarchia parlamentarna i monarchia absolutna w Europie.</p> <p>2. Wojny Rzeczypospolitej w XVII wieku.</p> <p>3. Barok i sarmatyzm.</p>	<ul style="list-style-type: none"> wymienia najważniejsze wydarzenia XVII wieku; zna postacie władców i wodzów polskich w XVII wieku; wie, kim byli Ludwik XIV i Oliver Cromwell 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o przebiegu wojen toczonych przez Rzeczypospolitej w XVII wieku; przedstawia przejawy kryzysu na ziemiach polskich w XVII wieku; omawia sztukę barokową na wybranych przykładach, omawia kulturę sarmacką; opisuje monarchię absolutną we Francji i parlamentarną w Anglii, wymienia postacie 	<ul style="list-style-type: none"> zna przyczyny i skutki najważniejszych wydarzeń XVII wieku 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje przyczyny klęsk i zwycięstw Rzeczypospolitej w XVII wieku 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje ustrój Rzeczypospolitej z systemami we Francji i w Anglii w XVII wieku 	<p>XI. 1) 2)</p> <p>3) 4) 5) 6)</p> <p>XII. 1)</p>

		i wydarzenia związane z kształtowaniem się tych ustrojów				
Sprawdzian 3. Europa i Polska w XVII wieku						
DZIAŁ IV. EUROPA I ŚWIAT W XVIII WIEKU						
22. Kultura oświecenia Zagadnienia 1. „Stulecie światła”. 2. <i>Wielka encyklopedia francuska</i> . 3. Absolutyzm oświecony. 4. Rozwój szkolnictwa i odkrycie dziecka. 5. Rozwój gospodarki, nauki i techniki.	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcia: „stulecie światła”, <i>Wielka encyklopedia francuska</i>, manufaktura, trójpodział władz, absolutyzm oświecony; opisuje wynalazki oświecenia 	<ul style="list-style-type: none"> zna sylwetki i dokonania: J.J. Rousseau, Woltera, Monteskiusza; podaje cechy kultury oświecenia, umieszcza ten okres na osi czasu 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie znaczenie wprowadzenia obowiązkowego szkolnictwa; omawia koncepcję trójpodziału władz Monteskiusza 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje absolutyzm oświecony i dostrzega jego wpływ na funkcjonowanie państwa 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie znaczenie oświecenia dla postrzegania świata 	XII. 2) 3)
23. Prusy, Austria, Rosja – absolutyzm oświecony	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie Prusy, Rosję i Austrię; 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia reformy przeprowadzone 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia na przykładzie sąsiadów 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie znaczenie reform gospodarczych 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje sposób sprawowania 	XII. 4)

<p>Zagadnienia</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Armia pruska. 2. Reformy Fryderyka II. 3. Austria Józefa II. 4. Rosja za Piotra I. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcia: absolutyzm oświecony, imperator; • wymienia XVIII-wiecznych władców, którzy wprowadzili zmiany w Rosji, Prusach i Austrii 	<p>w Rosji, Prusach i Austrii, wskazuje ich twórców</p>	<p>Rzeczypospolitej, na czym polegał absolutyzm oświecony w praktyce</p>	<p>i wojskowych przeprowadzonych w państwach ościennych</p>	<p>władzy w Rzeczypospolitej i u jej sąsiadów</p>	
<p>24. Powstanie Stanów Zjednoczonych Ameryki</p> <p>Zagadnienia</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Osadnicy w Ameryce. 2. Stosunki między Anglią a koloniami. 3. Herbatka bostońska. 4. Wojna o niepodległość Stanów Zjednoczonych. 5. Polacy w walce o niepodległość Stanów 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie pojęcia: herbatka bostońska, <i>Deklaracja niepodległości</i>, konstytucja; • wie, kiedy została podpisana <i>Deklaracja niepodległości</i>, tłumaczy, dlaczego ten dzień jest świętem 	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada o stosunkach między Anglią i koloniami; • rozumie, dlaczego Kościuszko i Pułaski są bohaterami dla Amerykanów 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje przyczyny wybuchu wojny o niepodległość Stanów Zjednoczonych; • omawia system sprawowania władzy w Stanach Zjednoczonych 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje różnice w systemie sprawowania władzy w państwach europejskich i w Stanach Zjednoczonych 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia, dlaczego Stany Zjednoczone były pierwszym krajem, który wprowadził idee oświecenia w praktyce 	<p>XIV. 1) 2) 3)</p>

Zjednoczonych. 6. Konstytucja Stanów Zjednoczonych.	narodowym w Stanach Zjednoczonych; • wymienia Polaków walczących o niepodległość USA; • zna postacie Jerzego Waszyngtona i Benjamina Franklina					
25. Wielka Rewolucja Francuska Zagadnienia 1. Przyczyny rewolucji we Francji. 2. Wybuch rewolucji – zdobycie Bastylji. 3. Powstanie monarchii	• rozumie pojęcia: stan trzeci, Bastylja, monarchia konstytucyjna, <i>Deklaracja praw człowieka i obywatela</i> ; • wie, kiedy we	• wymienia stany społeczne we Francji rządzonej przez Ludwika XVI, omawia ich rolę w państwie; • wyjaśnia okoliczności powstania monarchii	• wymienia przyczyny rewolucji we Francji	• porównuje monarchię absolutną z monarchią konstytucyjną	• dostrzega wpływ idei oświecenia na wybuch rewolucji we Francji	XV. 1) 2)

konstytucyjnej. 4. Proces i ścięcie króla Ludwika XVI.	Francji: wybuchła rewolucja, powstała monarchia konstytucyjna; • zna postacie Ludwika XVI i Marii Antoniny	konstytucyjnej				
26. Francja republika Zagadnienia 1. Wojna w obronie rewolucji. 2. Terror jakobiński. 3. Obalenie rządów jakobinów. 4. Bilans rewolucji.	• rozumie pojęcia: terror jakobiński, wielki terror, gilotyna, Marsylianka	• wyjaśnia okoliczności wybuchu wojny Francji z sąsiadami; • charakteryzuje Francję jako republikę	• wyjaśnia przyczyny obalenia jakobinów; • przedstawia skutki rewolucji we Francji	• rozumie i przedstawia zmiany społeczne, jakie zaszły we Francji podczas rewolucji	• omawia wpływ idei oświecenia na rewolucję we Francji; • ocenia skutki rewolucji	XV. 1) 2)
Lekcja powtórzeniowa. Europa i świat w XVIII wieku Zagadnienia	• zna postacie: Fryderyka II Hohenzollerna, Józefa II Habsburga, Piotra I Wielkiego,	• charakteryzuje monarchie absolutyzmu oświeconego	• podaje przyczyny, przebieg i skutki walki o niepodległość	• omawia wpływ oświecenia na funkcjonowanie państwa	• dostrzega wpływ filozofii oświecenia na zmiany zachodzące	XII. 2) 3) 4) XIV. 1) 2) 3) XV. 1) 2)

1. Monarchie absolutyzmu oświeconego. 2. Powstanie Stanów Zjednoczonych Ameryki. 3. Wielka Rewolucja Francuska.	Jerzego Waszyngtona, Tadeusza Kościuszki, Kazimierza Pułaskiego, Benjamina Franklina		Stanów Zjednoczonych; • omawia przyczyny, przebieg i skutki rewolucji we Francji		w Europie i na świecie	
Sprawdzian 4. Europa i świat w XVIII wieku						
DZIAŁ V. POLSKA W XVIII WIEKU						
27. Rzeczpospolita w okresie kryzysu – czasy saskie Zagadnienia 1. Unia personalna Rzeczypospolitej i Saksonii. 2. Wojna północna. 3. Uzależnienie Rzeczypospolitej od Rosji. 4. Walka o tron. 5. Anarchia czasów saskich.	• zna postacie Augusta II Mocnego, Stanisława Leszczyńskiego i Augusta III Sasa; • rozumie pojęcia: traktat trzech czarnych orłów, Collegium Nobilem, anarchia	• wyjaśnia powiedzenia: „od Sasa do Lasa”, „za króla Sasa jedz, pij i popuszczaj pasa”; • wskazuje próby reform w Rzeczypospolitej	• rozumie, dlaczego doszło do objęcia polskiego tronu przez dynastię Wettinów; • omawia skutki wojny północnej dla Rzeczypospolitej; • wymienia trudności	• wskazuje elementy uzależnienia Rzeczypospolitej od Rosji	• omawia skutki rządów Sasów oraz konsekwencje podporządkowania Rzeczypospolitej Rosji	XIII. 1) 2) 3) 4)

6. Próby reform w Rzeczypospolitej.			Rzeczypospolitej spowodowane wojną północną i rządami Sasów			
<p>28. Ostatnia wolna elekcja i I rozbiór Rzeczypospolitej</p> <p>Zagadnienia</p> <p>1. Elekcja Stanisława Poniatowskiego i jego pierwsze reformy.</p> <p>2. Stosunki Rzeczypospolitej z Rosją.</p> <p>3. Konfederacja barska.</p> <p>4. I rozbiór Rzeczypospolitej.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie pojęcia: Szkoła Rycerska, konfederacja barska, I rozbiór Rzeczypospolitej, Familia, prawa kardynalne; • wymienia państwa biorące udział w I rozbiórze Rzeczypospolitej, wskazuje utracone ziemie, zna datę traktatu rozbiorowego; • zna postacie Stanisława 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia wybór Stanisława Poniatowskiego na króla Rzeczypospolitej; • wymienia reformy wprowadzone przez Poniatowskiego; • opowiada o konfederacji barskiej 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyczyny I rozbioru Rzeczypospolitej 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia sposoby ingerencji Rosji w sprawy Rzeczypospolitej i ich konsekwencje 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia sytuację polityczną Polski w czasie pierwszych lat rządów Stanisława Augusta 	<p>XVI. 1) 2)</p> <p>XVII. 1)</p>

	Augusta Poniatońskiego i Tadeusza Rejtana					
29. Reformy stanisławowskie Zagadnienia 1. Próby reform. 2. Odrodzenie kulturalne. 3. Zmiany w Warszawie. 4. Ożywienie gospodarcze.	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym były: Rada Nieustająca, Komisja Edukacji Narodowej, Towarzystwo do Ksiąg Elementarnych; • rozpoznaje Łazienki Królewskie w Warszawie 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia próby reform podjęte przez Stanisława Poniatońskiego; • opisuje zmiany w Warszawie, zna najważniejsze budynki wzniesione w okresie rządów Stanisława Augusta 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia zmiany w gospodarce i ich konsekwencje 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia znaczenie zmian w Rzeczypospolitej stanisławowskiej 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie i uzasadnia zmiany w edukacji za rządów Poniatońskiego 	XVI. 1) 5)
30. Sejm Wielki i Konstytucja 3 maja Zagadnienia 1. Sejm Wielki. 2. Stronnictwa na sejmie. 3. Konstytucja 3 maja.	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie pojęcie: Sejm Wielki; • wie, kiedy zwołano sejm i uchwalono konstytucję 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia okoliczności powstania Sejmu Wielkiego; • przedstawia stronnictwa sejmowe i ich 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia wpływ konstytucji na funkcjonowanie państwa 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie i uzasadnia znaczenie konstytucji dla funkcjonowania państwa 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje założenia ustrojowe Rzeczypospolitej i Stanów Zjednoczonych zapisane 	XVI. 1) 3)

		<p>poglądy;</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia postanowienia Konstytucji 3 maja 			<p>w konstytucjach tych krajów</p>	
<p>31. Wojna w obronie konstytucji i II rozbiór Rzeczypospolitej</p> <p>Zagadnienia</p> <p>1. Wojna polsko-rosyjska w 1792 roku.</p> <p>2. II rozbiór Rzeczypospolitej.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie pojęcie: konfederacja targowicka; • wie, kiedy doszło do wojny polsko-rosyjskiej w obronie Konstytucji 3 maja oraz do konfederacji targowickiej; • wymienia państwa biorące udział w II rozbiórze Rzeczypospolitej; • wskazuje na mapie ziemie 	<ul style="list-style-type: none"> • zna postać Józefa Poniatowskiego 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie przyczyny i skutki konfederacji targowickiej; • wskazuje znaczenie II rozbioru dla sytuacji gospodarczej Rzeczypospolitej 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia wpływ Rosji na sytuację w Rzeczypospolitej, omawia znaczenie konfederacji targowickiej dla II rozbioru 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje postawę króla wobec konfederacji targowickiej 	<p>XVI. 4)</p> <p>XVII. 1)</p>

	utracone przez Rzeczpospolitą w wyniku II rozbioru					
<p>32. Powstanie kościuszkowskie i upadek Rzeczypospolitej</p> <p>Zagadnienia</p> <p>1. Wybuch powstania kościuszkowskiego.</p> <p>2. Walki w Warszawie i Wilnie.</p> <p>3. Uniwersał połaniecki.</p> <p>4. Współpraca Rosji i Prus przy tłumieniu powstania.</p> <p>5. III rozbiór Rzeczypospolitej.</p> <p>6. Czy Rzeczpospolita musiała upaść?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wie, kiedy doszło do wybuchu powstania kościuszkowskiego i III rozbioru Rzeczypospolitej; • zna postacie Tadeusza Kościuszki i Jana Kilińskiego; • rozumie pojęcia: uniwersał połaniecki, insurekcja, kosynierzy 	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada o przebiegu powstania kościuszkowskiego; • wymienia główne bitwy insurekcji 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyczyny wybuchu i skutki powstania kościuszkowskiego; • rozumie przyczyny klęski powstania i upadku Rzeczypospolitej 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie znaczenie uniwersału połanieckiego 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia szanse na powodzenie powstania kościuszkowskiego 	XVII. 1) 2) 3)
<p>Lekcja powtórzeniowa. Polska w XVIII wieku</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zna daty: ostatniej wolnej 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia sytuację w Rzeczypospolitej 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przyczyny 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje wpływy państw ościennych 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje różne postawy 	XIII 1) 2) 3) 4)

<p>Zagadnienia</p> <p>1. Rzeczpospolita pod rządami Wettinów.</p> <p>2. Rzeczpospolita za panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego.</p> <p>3. Konstytucja 3 maja i powstanie kościuszkowskie – próby ratowania niepodległości Rzeczypospolitej.</p>	<p>elekcji, rozbiorów, uchwalenia konstytucji, powstania kościuszkowskiego</p>	<p>pod rządami dynastii Wettinów;</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia reformy Stanisława Augusta Poniatowskiego; • opowiada o próbach zachowania niezależności i o walce o niepodległość (o Konstytucji 3 maja i o powstaniu kościuszkowskim) 	<p>i skutki powstania kościuszkowskiego;</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia przyczyny i skutki rozbiorów 	<p>i przejmowanie przez nie kontroli nad Rzeczpospolitą</p>	<p>wobec prób ocalenia niepodległości Rzeczypospolitej</p>	<p>XVI 1) 2) 3) 4) 5) XVII. 1) 2) 3)</p>
<p>Sprawdzian 5. Polska w XVIII wieku</p>						
<p>DZIAŁ VI. EPOKA NAPOLEOŃSKA</p>						
<p>33. Napoleon Bonaparte tworzy nowy ład w Europie</p> <p>Zagadnienia</p> <p>1. Kryzys we Francji.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wie, kiedy Bonaparte objął władzę, został cesarzem, wygrał bitwę pod 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje sytuację we Francji za panowania Napoleona Bonaparte; 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jak Bonaparte objął władzę we Francji, uczynił kraj potęgą, 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie zmiany, które zaszły w Europie po zwycięstwach Napoleona; 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje reformy Bonaparte i wskazuje ich wpływ na 	<p>XVIII. 1)</p>

<p>2. Objęcie władzy przez Bonapartego.</p> <p>3. Francja cesarstwem.</p> <p>4. Zwycięstwa nad Prusami, Rosją i Austrią.</p>	<p>Austerlitz;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozumie pojęcia: konsulat, cesarstwo, <i>Kodeks Napoleona</i>, bitwa trzech cesarzy, Związek Reński 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia państwa, które walczyły z Bonapartem, wskazuje te, które pokonał 	<p>odnosił sukcesy wojskowe</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie znaczenie bitwy pod Austerlitz dla zmian w Europie 	<p>budowanie potęgi Francji</p>	
<p>34. Napoleon a sprawa niepodległości Polski</p> <p>Zagadnienia</p> <p>1. Powstanie Legionów Dąbrowskiego.</p> <p>2. Księstwo Warszawskie.</p> <p>3. Wojna 1809 roku.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wie, kto i kiedy założył Legiony we Włoszech; • wie, kiedy powstało Księstwo Warszawskie i kiedy powiększył się jego obszar • wskazuje Księstwo Warszawskie na mapie; • zna postać i dokonania księcia Józefa 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie cele działania Legionów Dąbrowskiego, zna ich szlak bojowy; • zna okoliczności, w których powstał <i>Mazurek Dąbrowskiego</i>, oraz twórcę słów tej pieśni 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia zasady sprawowania władzy w Księstwie Warszawskim 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia stosunki między Księstwem Warszawskim a Francją 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia postawę Napoleona wobec Polaków 	<p>XVIII. 2) 3) 4)</p>

	Poniatowskiego					
35. Upadek Napoleona Zagadnienia 1. Europa pod rządami Napoleona. 2. Wyprawa Napoleona na Rosję. 3. Bitwa narodów i abdykacja Napoleona. 4. Sto dni Napoleona. 5. Napoleon i Polacy.	<ul style="list-style-type: none"> zna wydarzenia z lat: 1812, 1813, 1815; rozumie pojęcia: bitwa narodów, sto dni Napoleona, Wielka Armia 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o kampanii rosyjskiej Napoleona i o udziale w niej Polaków 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia przyczyny i skutki ataku na Rosję; zna przyczyny klęski Napoleona w Rosji 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia wpływ Napoleona na Europę; wymienia przyczyny ostatecznej klęski Bonapartego 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia postawę Bonapartego wobec Polaków; rozumie znaczenie epoki napoleońskiej dla historii Europy 	XVIII. 1) 4)
Lekcja powtórzeniowa. Epoka napoleońska Zagadnienia 1. Hegemonia Francji w Europie. 2. Napoleon a sprawa polska. 3. Ocena Napoleona.	<ul style="list-style-type: none"> wymienia najważniejsze bitwy okresu napoleońskiego; wie, kiedy i gdzie powstały Legiony Dąbrowskiego, zna postać ich twórcy; wie, w jakich okolicznościach 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o powstaniu Legionów Dąbrowskiego i ich szlaku bojowym 	<ul style="list-style-type: none"> zna przyczyny, przebieg i skutki zdobycia przez Francję pozycji hegemonia w Europie; przedstawia przyczyny i skutki powstania Księstwa 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje zmiany w Europie okresu napoleońskiego 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia stosunek Napoleona do sprawy polskiej 	XVIII. 1) 2) 3) 4)

	powstał polski hymn		Warszawskiego, opisuje sposób sprawowania władzy			
Sprawdzian 6. Epoka napoleońska						